

พระเจ้าศรีธรรมไตรกราช

ปฐมกษัตริย์ แห่งราชวงศ์ปทุมวงศ์(ปทุมวงศ์) ผู้สร้างเมืองนครศรีธรรมราชขึ้น ณ บริเวณที่เรียกว่า “หาดทรายแก้ว” ในช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๘

ราว พ.ศ. ๑๓/๑๘ พระองค์ได้ก่อสร้างพระเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุทรงลังกาหรือทรงโอคว่ำ บนฐานบัวสี่เหลี่ยมรอบฐานมีช้างค้ำอยู่ในซุ้มประตู

พระเจดีย์องค์นี้ คือ พระบรมธาตุเจดีย์วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารอันเป็นที่เคารพสักการะอย่างสูงของพุทธศาสนิกชนในท้องถิ่น และต่างถิ่นและนับถือเป็นปูชนียสถานสำคัญคู่เมืองนครศรีธรรมราช

นอกจากนี้ พระนาม “ศรีธรรมไตรกราช” ยังเป็นพระนามเฉพาะของกษัตริย์ในราชวงศ์ที่ครองเมืองนครศรีธรรมราชต่อมาทั้งหมด ๕ พระองค์

King Si Thamma Sokarkt (Around ^{๑๒} century A.D)

The Founder of Nakhon Si Thammarat

King Si Thamma Sokarkt was the first king in the Patamawong or Patamawong dynasty. His laudable accomplishments were the laying down of law and order. And the development of the centre of government located on Sai Kaeo Beach (at present part of the Nakhon Si thammarat Municipality). The name was later changed to “Nakhon Si Thammarat” He based the governmental system on a set

of Buddhist ethics Known as the Thamma Racha Racha System on a set of Buddhist ethics known as the peninsular system. Consequently other cities on the peninsular were united to form a state with as many as twelve cities, to be known as “Muang Sipsong Naksat”

The King built stupa to house The Buddha’s Tooth Relics. It has since become the sacred city palladium ut to the present day.

พระเจ้าจันทรภาณุศรีธรรมราชา

กษัตริย์ผู้เกรียงไกรแห่งนครศรีธรรมราช

พระเจ้าจันทรภาณุศรีธรรมราชา กษัตริย์พระองค์ที่ ๔ แห่งราชวงศ์ปทุมวงศ์(ปทุมวงศ์) ในพุทธศตวรรษที่ ๑๘ ซึ่งเป็นช่วงหนึ่งในยุคทองของนครศรีธรรมราช (พ.ศ. ๑๗๐๐-๑๘๐๐) รุ่งเรืองยิ่งใหญ่ทั้งอาณาจักรและศาสนจักร คือ เป็นศูนย์กลางการค้าขายในแหลมมลายูมีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ เป็นแหล่งของอารยธรรม ทั้งยังมีความสัมพันธ์อันดีกับอาณาจักรต่างถิ่น เช่น ส่งราชทูตไปเมืองจีน คณะสงฆ์เมืองนครศรีธรรมราชเดินทางไปเผยแพร่พระพุทธศาสนาที่เมืองสุโขทัย

อาณาจักรเขตเมืองนครศรีธรรมราชในสมัยพระเจ้าจันทรภาณุศรีธรรมราชา ครอบคลุมทั่วทั้งบริเวณคาบสมุทรมุขใต้การปกครองถึงถึง ๑๒ เมือง ที่เรียกว่าเมือง ๑๒ นักษัตร กองทัพเรือของพระองค์ที่แสนยานุภาพเกรียงไกรจนสามารถยกทัพไปตีเมืองลังกาถึง ๒ ครั้ง

ข้อความในจารึกหลักที่ ๒๔ สลักขึ้น เมื่อ พ.ศ.๑๗๗๓ ได้กล่าวสรรเสริญความยิ่งใหญ่ของพระเจ้าจันทรภาณุในฐานะศรีธรรมราชเทียบเท่ากับพระเจ้าอโศกมหาราชแห่งอินเดีย

King Chandrabhanu

A Navy Warrior King

King Chandrabhanu was the ๔th King of the Patamawong (Pathumwong) dynasty who was in power for ๒๓ years from ๑๒๔๗ to ๑๒๗๐. The chronicles Mahavamsa of Sri Lanka state that he twice invaded the island during the reign of King Parakramabahu II. Inscription No.๒๔ in khmer scrips and is sankrit language highly praised King Chandrabhanu as the king of Righteous Law (Sithammaracha), comparing him to the great king Asoka of India.

เจ้าพระนครศรีธรรมราช (น้อย)

นักปกครอง นักรบ นักการทูตและครูช่าง

เจ้าเมืองนครศรีธรรมราชสมัยต้นรัตนโกสินทร์ (พ.ศ.๒๓๕๔-๒๓๘๒) ได้รับสมญานามว่า “พระยาน้อยคืนเมือง” เนื่องจากเป็นหลานตาของพระเจ้านครศรีธรรมราช (หนู) และมารดา คือ คุณปราง อดีตพระสนมของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชที่พระราชทานแก่เจ้าพระยาสุธรรมมนตรี (พัฒน์) ขณะ

ดำรงตำแหน่งอุปราชเมืองนครศรีธรรมราช แต่มีเรื่องเล่าขานกันว่าช่วงที่พระราชทานนั้น คุณปรางได้ตั้งครรรภ์ประมาณ ๒-๓ เดือนแล้ว

เจ้าพระยานครศรีธรรมราช (น้อย) เป็นนักปกครองที่เข้มแข็ง เด็ดขาด มียุทธวิธีการรบเป็นเยี่ยม ผลงานที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง คือ การตีเมือง ไทรบุรีสำเร็จเมื่อ พ.ศ.๒๓๖๔ ไม่เพียงเท่านั้น ท่านยังใช้ความสามารถทางการทูตเจรจากับอังกฤษ ชาติจักรวรรดินิยมตะวันตกที่เริ่มขยายแสนยานุภาพ มาแย่งเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ จนฝ่ายไทยได้รับผลประโยชน์ตาม “สัญญาเบอร์นี” และยอมรับว่าหัวเมือง ไทรบุรี เป็นเมืองประเทศราชของไทย

และท่านยังเป็นผู้เชี่ยวชาญในการต่อเรือ ดังเช่นได้ต่อตัวอย่างเรือรบที่ใช้ได้ทั้งในคลอง และทะเล ถวายพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ เพื่อใช้ในราชการสงคราม และได้รับพระราชทานชื่อเรือว่า “มหาพิไชยฤกษ์” นอกจากนี้ ท่านยังส่งเสริมงานช่างฝีมือเครื่องถม จนเป็นที่ยอมรับกันว่า “ถมเมืองนคร” เป็นเครื่องถม มีคุณภาพดีฝีมือประณีต งดงามที่สุดในประเทศไทย

สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพได้กล่าวยกย่องเจ้าพระยานคร (น้อย) ไว้ว่า “...เป็นผู้มีอำนาจมากกว่าเจ้าพระยานครทั้งปวง ได้บังคับบัญชาตลาดขึ้นมาถึงเมืองไชยาข้างฝั่งตะวันตกก็มีอำนาจแผ่เอื้อมไปถึงกลาง นำทัพศึกที่เป็นสำคัญก็คือตีเมืองไทร มีอำนาจในเมืองแขกมาก นับถือเป็นเจ้าแผ่นดิน เป็นผู้ได้รับอำนาจทำหนังสือสัญญาฉบับอังกฤษเจ้าของ พระขรรค์เนาวโลหะ พระแท่นถม พระราชยานถมพระแสงง้าว พระแสงทวนถมแลอื่นๆ”

Chao Phraya Nakhon Si Thammarat (Noi) (๑๘๑๑-๑๘๓๙)

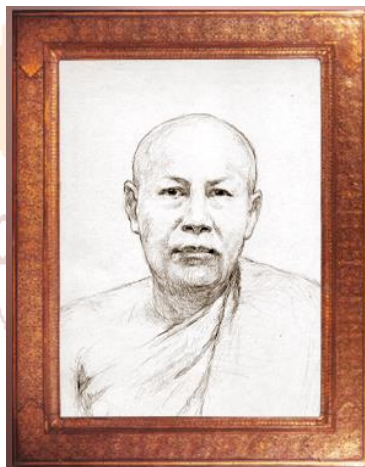
Warrior, Diplomat, Naval

Architect, and Craftsman

Chao Phraya Nakhon Si Thammarat (Noi) or “Chao Phraya Nakhon Noi” was the third ruler of Nakhon Si Thammarat in the Bangkok period. It was generally believed that he

was the son of king Taksin the Great and Khun Prang the daughter of the first ruler of Nakhon Si Thammarat .

Prince Damrong Rajanubhab wrote in praised of Chao Phraya Nakhon Si Thammarat (Noi) “He was the most powerful of all the govemors of Nakhon. He was in charge of all the territories up to Chaiya. On the west coast his power spread to Thalsng. His most important military campaign was the attack on saiburi. He was much very much respected by the Malay rulers who regarded him as second only to the king. He was given the task of conducting traty negotiatons with the British. He was the owner of a sword made from nine types of metals, a nielloed chariot, a royal hook sword spear and others.”

พระรัตนธัชมุนีศรีธรรมราช (มั่ง รตนชฎเอร)

ปราชญ์เมืองนคร

ท่านเป็นชาวอำเภอปากพนังเข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์ตั้งแต่อายุ ๑๕ ปี ได้รับการยกย่องว่า เป็นผู้ศึกษาพระธรรมวินัยอย่างลึกซึ้ง ถีอวัตรปฏิบัติอย่างเคร่งครัดในปี พ.ศ.๒๔๒๗ ได้เป็นเจ้าอาวาส วัดท่าโพธิ์และ ในปี พ.ศ.๒๔๔๑ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งเป็นพระราชาคณะ มีราชทินนามว่า “พระศิริธรรมมุนี”

ในปี พ.ศ.๒๔๔๒-๒๔๔๖ ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้เป็นเจ้าคณะมณฑล นครศรีธรรมราชและปัตตานี ได้รับสมณศักดิ์เป็นพระเทพกวี พระธรรมโกศาจารย์ และพระรัตนธัมมวี ศรีธรรมราชตามลำดับท่านทำคุณประโยชน์ทั้งทางโลกและทางธรรมแก่เมืองนครศรีธรรมราชและจังหวัด ภาคใต้มากมาย อาทิ

ด้านการศาสนา ได้ปรับปรุงแก้ไขการปกครองคณะสงฆ์ และสามเณรในเมืองนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา โดยกำหนดให้มีเจ้าคณะเมือง เจ้าคณะแขวงและเจ้าอธิการวัด

ด้านการศึกษา ได้เปิดโรงเรียนในมณฑลนครศรีธรรมราชและปัตตานีถึง ๒๑ โรงเรียนหลวง แห่งแรก คือ “โรงเรียนสุขุมานุบาลวิทยา” ตั้งที่วัดท่าโพธิ์ ปัจจุบัน คือ โรงเรียนเบญจมราชูทิศ นอกจากนั้น ที่วัดท่าโพธิ์ ยังเปิดสอนวิชาชีพระดับชั้นเป็นแห่งแรกด้วย

ด้านกวีนิพนธ์ ท่านมีความสามารถทางกวีเป็นเลิศ ได้แต่งกลอนในโอกาสต่างๆ เช่น กลอน เทิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกลอนเพลงบอกเรื่องศาลาโศก ฯลฯ

ท่านมรณภาพด้วยโรคชราเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๔๗๗ นับอายุได้ ๘๒ ปี บวชได้ ๔๕ พรรษา ด้วยคุณความดีที่ท่านกระทำ จึงได้รับพระราชทานโกศโถเกียรติยศ และจัดงานพระราชทานเพลิงศพ ณ สนามหน้าเมือง

Phra Ratanathatchamuni Si Thammarat

(Muang Ratanathatthera)

Educationalist Monk

Phra Ratanathatchamuni Si Thammarat (Muang Ratanathatthera) or “Chao Khun Ta Pho” had following laudable accomplishments: In the field of education he established in ๑๘๙๙ the first school in southern Thailand at Wat Tha Pho (present-day Benjamarachuthit School) then extended the system to other districts in Nakhon Si Thammarat and pattani

Administrative Circles. In addition, he established a nielloware crafts school known today as Nakhon Si Thammarat Arts and Crafts College. He also trained promoted local artists, Particularly specialists in the traditional methods of song composition and singing. He introduced competition which resulted in the establishment in the establishment of several prominent masters in the art.

In the field of Buddhist religion he modified and improved the administrative system of the Buddhist monks in Nakhon Si Thammarat, and Song khla by appointing head monks at the muang and sub-regional levels, and heads-of monasteries to administer the Sangha, thus creating a unity in Sangha administration in the south.

พระครูเทพมนีศรีสุวรรณภูปาฎมาภิบาล (ปาน)

พระผู้อนุรักษ์มรดกแผ่นดิน

องค์พระบรมธาตุเจดีย์ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารที่สร้างขึ้นตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๘ เป็นปูชนียสถาน สำคัญคู่เมืองนครศรีธรรมราชมาตั้งแต่แรกตั้งเมืองจากนั้น มีผู้สร้างถาวรวัตถุเสริมขึ้นเรื่อยๆ และมีการบูรณปฏิสังขรณ์อยู่หลายครั้งด้วยกัน โดยเฉพาะในสมัยอยุธยา ดังปรากฏจารึกแผ่นทองบนปัลลียอดพระธาตุที่ระบूपี่ศิกราช รัชสมัยของพระมหากษัตริย์ผู้ทรงบูรณะ

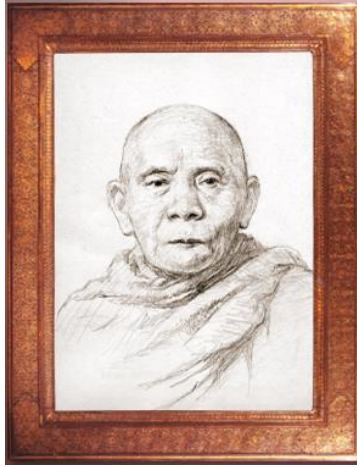
พ่อท่านปาน พระภิกษุชาวอำเภอลานสกาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบูรณะวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารครั้งใหญ่ในสมัยรัตนโกสินทร์ (พ.ศ.๒๔๓๖-๒๔๕๐) ท่านเป็นผู้นำในการชักชวนชาวบ้าน จนมีผู้ศรัทธาในท้องถิ่นต่างๆเดินทางเข้ามาช่วยเหลือกันเป็นจำนวนมากวัสดุสิ่งของที่ใช้ในการซ่อมแซมตลอดจนข้าวปลาอาหารล้วนมีผู้บริจาคไม่ต้องหาซื้อ มีการตั้งครัวทาน เลี้ยงดูกันอย่างคับคั่ง ยามกลางคืนก็มีมหรสพให้ชม ทั้งหนังตะลุง หนังใหญ่ฯ เหตุการณ์ดังกล่าวได้เลื่องลือไปถึงกรุงเทพฯ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาต่อราชกุมารฯ จึงได้เสด็จมาทอดพระเนตร และทรงตั้งสมณศักดิ์พ่อท่านปานเป็นพระครูเทพมุนีศรีสุวรรณภูปาฎมภิบาล

การบูรณะครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือร่วมใจและพลังศรัทธาของประชาชนภาคใต้ที่มีต่อองค์พระบรมธาตุเจดีย์ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร โดยมีพระครูเทพมุนีศรีสุวรรณภูปาฎมภิบาล(ปาน) เป็นกำลังสำคัญในการเริ่มดำเนินการ เหตุการณ์ครั้งนี้เป็นประวัติศาสตร์ ของเมืองนครศรีธรรมราชที่ลูหลายศวรรษระลึกถึงด้วยความภาคภูมิใจ

Phra Khru Thepmuni Si Suwn Thupatamaphibarn (Parn) (๑๘๓๗-๑๙๐๐)

The Monk Who Restored Parn Boronathat atupa

Phra Khru Thepmuni Si Suwan Thupatamaphibarn (Parn) or “Than Parn” was the main force behind the restoration of Phra Boromathat Stupa and the monastic buildings of Wat Phra Mahathat which were in disrepair. In ๑๘๙๓, he invited local villagers and Buddhist devotees from other provinces to join in the restoration effort. All material used in the repair works as well as food provisions came from donations without incurring any expenses. Catering was freely available all day long. At night there were free entertainments. Such different types of shadow plays and Manora dances

พระครูพิศิษฐอรธการ (พ่อท่านคล้าย)

พระเถระผู้มีวาจาสิทธิ์

พ่อท่านคล้าย เกิดเมื่อวันอังคาร เดือน ๔ ปีชวด พ.ศ.๒๔๐๗ ที่บ้านโคกกระทือ อำเภอฉวาง ท่านเข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์ เพื่อศึกษาเล่าเรียนเช่นเดียวกับเด็กชายในสมัยนั้น และได้ครองเพศบรรพชิต ตลอดมา ในปี พ.ศ. ๒๔๙๘ พ่อท่านคล้ายได้เป็นเจ้าอาวาส วัดสวนขัน อำเภอฉวาง และได้พระราชทาน สมณศักดิ์เป็นพระครูพิศิษฐอรธการ

พ่อท่านคล้ายศึกษาธรรมวินัยลึกซึ้งถ่องแท้ปฏิบัติอย่างเคร่งครัด พุทธศาสนิกชน ทั้งในเมือง นครศรีธรรมราชและใกล้เคียงต่างเคารพยกย่องในวัตรปฏิบัติของท่านคำพูดและคำสอนของท่าน เป็นสิ่งที่ เป็นจริงเสมอ จนเป็นที่นับถือเลื่องลือกันทั่วไปว่าพ่อท่านคล้ายเป็นผู้มีวาจาสิทธิ์

พ่อท่านคล้ายมรณภาพเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๓ นับอายุได้ ๑๐๖ ปี

Phra Khru Phisitthaattakarn

(Pho than Khlai)

The Monk With Infallible Words

Pho Than khlai was ordained as monk in ๑๘๘๕ He was always a very strict observant of the monastic rules and the Buddhist precepts, as well as a disciplined

practitioner of the Buddha's teaching. So he was much revered by Buddhist lay men and women in both Nakhon Si Thammarat and the surrounding areas. His daily activities his life consisted of giving kindness and serving the local community such as building roads, stupas, ordination halls, congregation halls and schools. His unique character was to speak little but with much substance. For that he was known as the Monk with Infallible Words

ตาขุนลก
พระเสื่อเมือง เทพแห่งความอุดมสมบูรณ์

ตาขุนลกเป็นชาวจีน เชื้อสายฮกเกี้ยน นับถือศาสนาพุทธ เข้ามารับราชการสังกัดกรมนาของเมืองนครศรีธรรมราช ในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททองแห่ง กรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. ๒๑๓๗-๒๑๙๘) ทำหน้าที่เกี่ยวกับการทำนา ตาขุนลกปฏิบัติราชการด้วยความเอาใจใส่ดูแลรับผิดชอบงานในหน้าที่เป็นอย่างดี เป็นผู้มึบทบาทสำคัญในการพัฒนาการทำนาของเมืองนครศรีธรรมราช

ตาขุนลกอาศัยอยู่บริเวณวัดสพ ตำบลมะม่วงสองต้น อันเป็นที่ตั้งบ้านเรือน ของข้าราชการกรมนาจนกระทั่งเสียชีวิต ในปี พ.ศ. ๒๒๐๖ ชาวจีนได้ตั้งศาลขึ้นที่บ้าน เพื่อระลึกถึงความดีของท่านและกราบไหว้ขอพรตาขุนลกดลบันดาลให้การทำงานได้ผลดี ปัจจุบันรูปเคารพของตาขุนลกอยู่ที่ศาลพระเสื่อเมือง

Ta Khun Lok (๑๕๘๒-๑๖๖๓)

Ta Khun Lok originally named “Lok” migrated from China with his father to Ayutthaya in the King Prasat Thong (๑๖๓๐-๑๖๕๕) and moved to settle down in Nakhon Si Thammarat. He applied to be a government labourer working in rice paddy fields. Performing his duty with attentiveness and a high sense of responsibility. He was rewarded with a promotion to the position of the Agriculture Department’s Head with the title of “khun” which had an important role in rice exporting.

Since he was respected by the people in the area, when he passed away the townspeople built a Ta Kun Lok Shrine at Mamuang Song Ton Village and a statue of ta Kun Lok at the City shrine. It is believed that worshipping this statue will bring a good rice harvest.

ท่านอาจารย์อัจริยะโกบ สุมาลี

โต๊ะครูนักปราชญ์ (พ.ศ.๒๔๓๕-๒๕๑๔)

ท่านอาจารย์อัจริยะโกบ สุมาลี เกิดเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๑๕ ที่บ้านใหม่ ตำบลคลัง อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ท่านเริ่มเรียนคัมภีร์ อัลกุรอ่านตั้งแต่อายุ ๗ ปี และเรียนจบเมื่ออายุเพียง ๑๐ ปี จากนั้นได้เข้าศึกษาต่อที่ ปอเนาะอัจริยะอิบรอฮีม ปือแนกัวแวง จังหวัดปัตตานี และปอเนาะโต๊ะก

นาลี รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นสถานศึกษาชาวมุสลิมที่มีชื่อเสียงสูงสุดในคาบสมุทรมลายูสมัยนั้น ทั้งยังได้ศึกษาเพิ่มเติมกับโต๊ะครูนาลี

ทำอาจารย์ฮัจยียะโกบ เป็นผู้มีความแตกฉานในเรื่องศาสนาอิสลาม และมีวิธีถ่ายทอดที่ยอดเยี่ยมเป็นครูสอนศาสนาอิสลามที่ได้รับการยอมรับทั้งในและต่างประเทศ ช่วงที่ท่านสอนอยู่ที่มัสยิดกลางเมืองโกตาบารู (พ.ศ.๒๔๖๒-๒๔๗๙) รัฐบาลกลันตันได้แต่งตั้งให้ท่านเป็นสมาชิกสภาอุลามาอะของรัฐกลันตัน หลังจากนั้นท่านได้รับเชิญให้ไปทำการสอนที่มัสยิดฮารอมนครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย

ในปี พ.ศ.๒๔๘๒ท่านได้เดินทางกลับมาตุภูมิด้วยเห็นว่าที่นครศรีธรรมราชยังไม่มีสถานศึกษาศาสนาอิสลามในระดับสูง ท่านจึงตั้งใจพัฒนาและได้จัดตั้งโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม แห่งแรกของนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ ที่บ้านท่าจีน ด้วยงบประมาณที่ลูกศิษย์ของท่านบริจาค โดยจัดหลักสูตรการเรียนการสอนแบบสมัยใหม่ มีตำราเรียนที่ได้มาตรฐานปัจจุบันโรงเรียนแห่งนี้คือ โรงเรียนมุสลิมสันติธรรมมูลนิธิ จังหวัดนครศรีธรรมราช

Hajj Yagob Sumali

Islamic teacher of Nakhon

Hajj Yagob Sumali was well-versed in the Islamic religion. He became an Islamic religious teacher in ๑๙๑๙ at the central Mosque in Kota Bharu and was elected a member of the Ulamaa Assembly in Kelantan. He was invited to teach at Masjid Al Haram. In Mecca. Saudi Arabia. In ๑๙๓๙ he returned to Nakhon Si thammarat and established with donated funds the first advanced Islamic school in Nakhon Si thammarat at Thung Chin Village. Pho Sadet Sud-district. Muang Nakhon Si thammarat Distric ๑๙๖๐. The school used an up-to-date syllabus and standard textbooks. Today it is known as Muslim Santitham Mulnithi School.